

Sygn. akt IV U 1046/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2018r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2018r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 24 maja 2017r. znak: (...)

z udziałem (...) S.A. w W.

o emeryturę pomostową

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od ubezpieczonego A. W. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. i zainteresowanej (...) S.A. w W. kwoty po 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1046/17

UZASADNIENIE

Skarżący A. W. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 24 maja 2017r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury pomostowej. Ubezpieczony zarzucił pozwanemu naruszenie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych i rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co skutkowało wadliwym uznaniem, że okresu zatrudnienia skarżącego od 1 stycznia 2009r. do 27 października 2011r. nie można zaliczyć do prac w szczególnych warunkach. Skarżący zarzucił nadto naruszenie przez pozwanego art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez jego pominięcie, choć w dniu wejścia w życie ww. ustawy skarżący posiadał wymagany piętnastoletni okres pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, a zatem i tak spełniał warunki do uzyskania emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu swojego stanowiska skarżący wskazał, że przez ponad 26 lat pracował w (...) S.A. Zakład (...) w S. na stanowisku elektromontera, a w spornym okresie od 1 stycznia 2009r. do 27 października 2011r. pracował bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem. Skarżący wykonywał prace przy konserwacji, naprawach i przebudowach sieci trakcyjnej 3 kV oraz naprawach, konserwacji i przebudowach sieci nieatrakcyjnej 15 kV zamontowanych na słupach sieci trakcyjnej na pociągu sieciowym WM 15P-20 i według jego wiedzy praca ta była pracą o szczególnym charakterze w rozumieniu

przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Nadto skarżący wskazał, że na dzień wejścia w życie ustawy miał wymagany piętnastoletni okres pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, zatem odmowa przyznania prawa do świadczenia była niezasadna.

W świetle powyższego skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Jednocześnie, z ostrożności procesowej, skarżący wniósł o nieobciążanie go kosztami procesu z uwagi na sytuację finansową, w której się znajduje, jak również z uwagi na fakt, że wstąpienie na drogę sądową było dla niego jedynym sposobem poszukiwania ochrony prawnej.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Również pozwany powołał się na przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017r., poz. 664 ze zmianami) oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. z 2017r., poz. 1383 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) wskazując, że skarżący po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a płatnik składek (...) S.A. nie dokonał zgłoszenia pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w raportach (...) w okresie od 1 stycznia 2009r. do 27 października 2011r. Ponadto pozwany wskazał, że do prac wykonywanych w szczególnych warunkach w myśl art. 4 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, nie został zaliczony okres od 1 października 1985r. do 31 grudnia 2008r., gdyż pracodawca w świadectwie pracy jako podstawę prawną podał Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., a zatem nie potwierdził, że skarżący w ww. okresie wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Pozwany wniósł również o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Zainteresowany płatnik (...) S.A. przystąpił do postępowania, wnosząc o oddalenie odwołania i zasądzenie na rzecz zainteresowanego kosztów postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący A. W. urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od 24 października 1978r. do 31 marca 1979r. skarżący zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w P. na stanowisku robotnika budowlanego.

W okresie od 26 kwietnia 1979r. do 30 września 1985r. skarżący zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych.

Z dniem 1 października 1985r. skarżący został zatrudniony w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w O. na stanowisku starszego elektromontera. Do dnia 19 marca 1990r. skarżący pracę wykonywał w Pozaklasowym O. E. w I.. Z dniem 20 marca 1990r. został przeniesiony do pracy w Pozaklasowym O. E. w M.. Z dniem 1 października 1997r. skarżący został przeniesiony do Sekcji Pomiarowo – Naprawczej w I. bez zmiany miejsca oraz wykonywanych czynności, tj. na dotychczasowym stanowisku w brygadzie napraw urządzeń energetycznych. Z dniem 1 września 2000r. jako miejsce pracy skarżącego ustalono Sekcję Zasilania Elektroenergetycznego I kl. M..

W dniu 13 kwietnia 2001r. skarżący uzyskał świadectwo kwalifikacyjne uprawniające do zajmowania się eksploatacją urządzeń i instalacji na stanowisku eksploatacji. Kolejne świadectwa uzyskał w dniach 8 maja 2006r. oraz 22 czerwca 2011r.

Skarżący jeździł tzw. pociągami sieciowym na okresowe lub gwarancyjne przeglądy, a jego praca polegała na konserwacji, usuwaniu awarii sieci trakcyjnych i nieatrakcyjnych, sprawdzaniu stanu i wymianie izolatorów, drutów

jezdnych, sprawdzanie sieci powrotnej. Skarżący nie budował nowych sieci, częściej zdarzało się ich uzupełnianie po kradzieżach. W czasie pracy na biegunach dodatkich, tj. na sieciach trakcyjnych znajdujących się nad torami, napięcie w sieci było wyłączane, gdyż brygada nie dysponowała podestami izolacyjnymi w użytkowanym przez nią pociągu sieciowym. Napięcie nie było wyłączane jedynie podczas prac na biegunach ujemnych, tj. na szynach i kablach powrotnych idących od stacji, w połączeniach międzytorowych. Nadto skarżący w razie potrzeby dowoził służbowym samochodem dostawczym pracowników brygady na miejsce awarii, przywoził potrzebne materiały lub jeździł do G. po odzież roboczą.

W okresach od 2 października 1995r. do 20 października 1995r., od 18 maja 1998r. do 14 czerwca 1998r. oraz od 5 lipca 1999r. do 30 lipca 1999r. skarżący przebywał na urloпах bezpłatnych.

W okresie zatrudnienia skarżącego Przedsiębiorstwo Państwowe (...) przechodziło reorganizacje, w wyniku których nazwa przedsiębiorstwa ulegała zmianie ostatecznie kształtując się jako (...) S.A. – Zakład (...) w S..

Z dniem 27 października 2011r. stosunek pracy ze skarżącym został rozwiązany a skarżący uzyskał świadectwo pracy z dnia 2 listopada 2011r., w którym wskazano, iż w całym okresie zatrudnienia wykonywał on pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego (...) (Dz.U. Nr 8, poz. 43) oraz w rozumieniu art. 40 ustawy emerytalnej.

(wyjaśnienia wnioskodawcy, nadto dowód: umowa o pracę k. I/B/1, świadectwa kwalifikacji k. V/A/1, V/A/1, V/B/3, przeniesienie służbowe k. VI28, świadectwo pracy k. I/B/1 – akta osobowe koperta k. 55; zeznania świadków A. M. i J. S. z rozprawy w dniu 14 lutego 2018r.)

W dniu 2 maja 2017r. skarżący wystąpił do pozwanego z wnioskiem o ustalenie uprawnień do emerytury pomostowej. Na podstawie dokumentacji zebranej w aktach wnioskodawcy pozwany ustalił, że skarżący ukończył wiek 60 lat, i wykazał okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 41 lat, 11 miesięcy i 17 dni. Nadto pozwany przyjął za udowodniony okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w wymiarze 22 lat, 5 miesięcy i 15 dni. Do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił jednak okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 1 stycznia 2009r. do 27 października 2011r., gdyż pracodawca skarżącego nie potwierdził by ten wykonywał w tym okresie pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych i nie zgłosił w związku z tym skarżącego jako pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach na druku ZUS ZSWA. W oparciu o powyższe ustalenia pozwany wydał zaskarżoną decyzję z dnia 24 maja 2017r., którą odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

(dowód: wniosek k. 1-7, karta przebiegu zatrudnienia k. 19, decyzja k. 21 – plik (...) akt ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że okoliczności faktyczne sprawy okazały się bezsporne. Strony nie kwestionowały ani dokumentów, ani wyjaśnień skarżącego w zakresie opisu wykonywanych przez niego czynności w okresie zatrudnienia, jak i zeznań świadków również w tym zakresie. Nie ujawniły się przy tym również z urzędu żadne okoliczności, które mogłyby wskazywać na niewiarygodność zebranych dowodów. Spór stron ograniczał się więc do oceny prawnej stanu faktycznego. Wskazać więc należy, że zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Nie budziło wątpliwości, że skarżący spełnił przesłanki z pkt 1, 3, 4 oraz 7. Kwestią sporną pozostawała ocena, czy czynności wykonywane przez skarżącego w okresie zatrudnienia w (...) można zakwalifikować jako prace w szczególnych warunkach.

Zainteresowany płatnik (...) w toku postępowania sądowego wystawił skarżącemu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres od 1 października 1985r. do 31 grudnia 2008r., wskazując jako podstawę §4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zgodnie z którym do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach zalicza się także (...) okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (...). Zwrócić należy w tym miejscu uwagę, że również świadectwo pracy wystawione skarżącemu w dniu 2 listopada 2011r., które do prac w szczególnych warunkach uwzględnia cały okres zatrudnienia skarżącego w (...), wskazuje na tą samą podstawę prawną oraz dodatkowo art. 40 ustawy emerytalnej. W świetle powyższego można przyjąć, że skarżący spełnił warunek z pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych, tj., że przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej. Jednak już w świetle samych wyjaśnień wnioskodawcy, nie można uznać, że po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał on pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Art. 3 ust. 1 stanowi, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Z kolei ust. 3 ww. artykułu wskazuje, że prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Pkt 17 ww. załącznika nr 2 jako prace o szczególnym charakterze wymienia prace elektromonterów bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem.

Tymczasem, jak wskazał skarżący i jak zgodnie potwierdzili świadkowie, wszystkie prace wykonywane na biegunach dodatnich, tj. na sieciach trakcyjnych znajdujących się nad torami, odbywały się po wyłączeniu napięcia w sieci. Napięcie nie było wyłączane jedynie podczas pracy na biegunach ujemnych, tj. na szynach i kablach powrotnych idących od stacji, w połączeniach międzytorowych. Powyższe wyjaśnienia znalazły pełne odzwierciedlenie w zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków, którzy w spornym okresie pracowali razem z wnioskodawcą. W

świetle powyższego, zdaniem Sądu, brak jest jakichkolwiek podstaw do zakwalifikowania prac skarżącego jako prac elektromontera w warunkach prac pod napięciem (pkt 17 załącznika nr 2). Okoliczności tej nie zmienia fakt, że skarżący często wykonywał pracę w bliskim sąsiedztwie linii, w której napięcie nie było wyłączone. Podkreślić również należy, że skoro różnica potencjałów występowała tylko między torami a zawieszonymi nad nimi trakcjami, to brak było potrzeby wyłączenia napięcia podczas napraw czy remontów tzw. drogi powrotnej, gdyż napięcie nie występowało między torami a gruntem i nie rodziło zagrożenia bezpieczeństwa pracowników, a na pewno nie w takim stopniu jak byłoby to podczas prac wykonywanych przy trakcjach bez ich odłączania od sieci.

Nie można również zapominać, że dana praca może być uznana za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych – zarówno w rozumieniu ustawy emerytalnej, jak i ustawy o emeryturach pomostowych – tylko i wyłącznie wówczas, gdy jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nawet jeśli skarżący wykonywał pracę elektromontera w warunkach prac pod napięciem, to okoliczność, że w razie potrzeby pracował on również jako kierowca, powodowała, że wykonywana przez niego praca elektromontera traciłaby charakter pracy stałej i wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy.

W świetle powyższego nie budziło zdziwienia, że pracodawca skarżącego, począwszy od 1 stycznia 2009r., nie dokonał w organie rentowym stosownego zgłoszenia skarżącego jako pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach i nie opłacał za niego składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, jak również, że nie widział podstaw do wystawienia skarżącemu świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Odnosząc się zaś do żądania wnioskodawcy przyznania mu prawa do świadczenia w oparciu o art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych w przypadku uznania, iż nie spełnia on jednak przesłanek z art. 4 ustawy, wskazać należy, że zgodnie z tym przepisem prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z powyższego wynika, że w przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do emerytury pomostowej jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 tej ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze dziś nie może być tak kwalifikowany (tak np. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 25 kwietnia 2013r. w sprawie III AUa 1857/12).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że skarżący nie spełnia przesłanki 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (w nowym znaczeniu), gdyż jak już wyżej wskazano, za tego rodzaju pracę nie mogła być uznana praca na stanowisku elektromontera jeżeli nie była pracą wykonywaną bezpośrednio przy usuwaniu awarii oraz eksploatacji napowietrznych sieci elektroenergetycznych w warunkach prac pod napięciem.

Mając więc na względzie, że skarżący nie wykonywał po dniu 31 stycznia 2008r. jak również przed tym dniem przez okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w nowym znaczeniu, tj. w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie spełnia on wymaganych łącznie przesłanek przyznania

wnioskowanego prawa. W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc odwołanie to oddalił (pkt I. wyroku).

Skutkiem oddalenia odwołania było orzeczenie o kosztach procesu na rzecz pozwanego i zainteresowanego, na mocy art. 98§1 i 3 i art. 99 kpc oraz §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015, poz. 1800) i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015. poz. 1804) (pkt II. wyroku). Zasądzone kwoty to stawki minimalne wynagrodzeń radcy prawnego oraz adwokata, stosowne w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego. Sąd nie widział przy tym podstaw do zastosowania normy art. 102 kpc, tj. odstąpienia od obciążania skarżącego kosztami postępowania. W ocenie Sądu skarżący nie wykazał, by jego sytuacja finansowa nie pozawalała mu na uiszczenie powyższych kwot – jak wynika z wyjaśnień skarżącego, nie jest osobą pozbawioną majątku, więc nie można go zaliczyć do osób ubogich. Nie można też w ocenie Sądu uznać, że tylko wdanie się przez skarżącego w spór z pozwanym pozwoliło na wyjaśnienie wszystkich istotnych dla sprawy okoliczności.